

Tájékoztató

Salgótarján Városi Gyámhivatal 2007. évi hatósági tevékenységéről

- I. A Salgótarjáni Városi Gyámhivatal **működésének személyi és tárgyi feltételei** a korábbi évekhez képest lényegesen nem változtak, a jogszabályi előírásoknak megfelelő képesítésű ügyintézők látták el a feladatokat.
- II. 2007-ben a gyámhivatal illetékességi területében változás nem történt. A feladatot továbbra is közel 80.000 ezer lakosra, 24 településre vonatkozóan látta el a hivatal figyelemmel a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet szerint. A hatósági munkát 5 ügyintéző (összetételére nézve 3 jogi, 1 államigazgatási főiskolai és 1 pedagógiai felsőfokú végzettségű) látta el. Az ügyintézők munkáját 1 ügykezelő segítette és időszakosan, kiegészítő jelleggel egy közmunkás.

Továbbra is biztosított volt minden ügyintéző számára a külön irodahelyiség, amely első-sorban az ügyfelek számára fontos intim légkört teremt meg.

A technikai feltételek változatlanul rendelkezésre álltak, a gyámügyi program folyamatosan működött.

2007-ben a gyámhivatalunknál az ügyiratforgalom 9136 db volt, amely az előző évihez képest némi csökkenést mutat.

A gyámhivatal 2007-ben 1322 határozatot hozott. Érdemi döntéseink ellen 7 esetben nyújtottak be fellebbezést. A II. fokú gyámhatóság 5 esetben helyben hagyta döntésünket, 1 esetben megváltoztatta a döntést, 1 esetben megsemmisítette és új eljárásra utasított. 10 esetben került sor a határozatok saját hatáskörben történő kijavítására.

Az egyes ügytípusokra jellemző adatok 2007-ben az alábbiak szerint alakultak:

1. Pénzbeli gyermekvédelmi ellátások:

Gyermektartásdíj állam általi megelőlegezése iránt 22 új eljárás indult. Az előző évihez képest ezen ügytípusnál kisebb mérséklődés mutatkozik. Az érintett kiskorúak száma 35. A tárgyévben kifizetett összeg a 2006. évi 14.015 ezer forintról 12.412 ezer forintra csökkent. A megelőlegezés megszüntetésére 9 esetben került sor, amely 13 gyermeket érintett és 5 esetben felfüggesztésre került a folyósítás, amely 8 gyermeket érintett.

Otthonteremtési támogatást 2007-ben 4 fiatal felnőtt számára állapítottuk meg. Senki-nek a kérelmét nem kellett elutasítani. A kifizetett összeg a 2006. évi 2.661 ezer Ft-ról 5.221 ezer forintra emelkedett. Valamennyi átmeneti ill. tartós nevelt fiatal 20 év feletti volt és saját ingatlan vásárlásához illetve lakásfelújításhoz vette igénybe a támogatást, kiegészítve ezzel saját (családi pótlékból és árvaellátásból képződött) megtakarított vagyonát.

A gyermekvédelmi gondoskodásból évente, nagykorúság elérése miatt kikerülő fiatalok-hoz képest a benyújtott igények száma továbbra is kevésnek tekinthető, különösen annak figyelembe vételével, hogy a volt gondozottak jelentős része elérve a 24 ill. 25 éves kort (ameddig igényelhetik e támogatást) végleg kiesik e támogatási rendszerből.

2. Gyermekek kiemelése a vér szerinti családból:

Gyámhivatalunk 2007-ben **41 ideiglenesen elhelyezett** kiskorú ügyét vizsgálta felül. Az előző évhez képest ez 3 fővel való csökkenést jelent. A 36 esetből 32 esetben más szerv (jegyző, rendőrség) helyezte el a gyermeket 4 esetben a gyámhivatal.

A felülvizsgálat eredményeként **9 gyermek visszakerülhetett** szüleihez (vagy az öt korábban is nevelő szülőhöz). Családba-fogadásra 10 gyermek, átmeneti nevelésbe vételre 8 gyermek, szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti per indítására 14 gyermek esetében került sor.

A 30 ill. 60 napon belüli hazakerülés 9 esetben történt meg. A családból történő kiemelések megalapozottak voltak.

A szülők körülményeinek átmeneti nehézsége miatt 10 kiskorú került **családba fogadás** keretében a szülők által megnevezett személyek családjába, gyámsága alá. Ez a szám növekedést mutat, aminek az oka tapasztalataink szerint az, hogy egyes családok egyre nehezebben tudnak úrrá lenni az életvezetésükből adódó problémákon. Az esetek nem oldódnak meg egy év alatt és a felülvizsgálatok során látjuk, hogy a szülők tartási és kapcsolattartási kötelezettségüknek sem tesznek eleget, amely vezethet a peres eljárásban való gyermekelhelyezéshez.

A **gyermekvédelmi gondoskodásban** nevelkedő kiskorúak száma 2007. december 31-én 91 fő volt. Ebből átmeneti nevelt 80, tartós nevelt 11 gyermek volt. Az előző évekhez képest ez kismértékű csökkenést mutat. Az átmeneti nevelésbe vétel oka 23 esetben magatartási vagy beilleszkedési zavar, 4 esetben a gyermek bűnelkövetése, 49 esetben szülői elhanyagolás, 3 esetben családon belüli bántalmazás és egy esetben fogyatékos volt. A tartós nevelésbe vétel oka 2 esetben a szülő halála, 9 esetben a szülői felügyeletet megszüntető jogerős bírói ítélet volt. A gyermekek tartós illetve átmeneti nevelése 5 esetben került megszüntetésre családba visszahelyezéssel, nagykorúvá válással 7 esetben és 4 gyermek illetékesség változása miatt került ki a gyámhivatal rendszeréből.

A nevelésben lévő gyermekek közel 42 % - a nevelőszülőknél nevelkedik, ez kedvezőnek tekinthető.

A 18. életév betöltését követően 2007-ben 1 fiatal kérte az **utógondozói ellátást**, gyakorlatilag önként hosszabbítva meg saját intézményes nevelését. Utógondozójául a gyermekjóléti szolgálat családgyámjait rendeltük ki. Az év folyamán két esetben megszűnt az utógondozás.

2007-ben kevesebb volt az intézményes nevelésbe bekerülők száma, mint az onnan kikerülőké. Kedvezőnek mondható, hogy több esetben a saját család vált ismét alkalmassá a gyermek nevelésére.

Sajnos egyre több a 16 – 17 év körüli gyermek intézményes nevelésbe vétele. Az esetek többségében a nevelési problémák kamaszkori viselkedési zavarok vezetnek az átmeneti nevelésbe vételhez, amikor a szülők már segítséggel sem tudnak megküzdeni a nehézségekkel. Gyakran maguk a gyermekek kérik a felvételüket az intézményben.

Természetesen mindannyian tisztába vagyunk azzal, hogy az intézményhálózat nem alkalmas az ilyen gondok megfelelő kezelésére, de a gyermekek nem maradhatnak szülői felügyelet nélkül.

A nevelésben lévő gyermekek mindegyikénél sor került az éves ill. 3 év alatti gyermekek esetében a félévenkénti felülvizsgálatra. Viszonylag sok esetben rendkívüli felülvizsgálatot kellett tartani – intézményváltás, hazakerülés, örökbefogadás előkészítése céljából, ill. a gyermekvédelmi központnál végrehajtott munkaköri átszervezések (gyám váltások, vagyongkezelők váltása) miatt.

2007-ben örökbefogadási eljárás nem volt.

2007-ben a gyámság alatt állók száma 260 volt. Ebből gyermekotthon vezetője 50, nevelőszülő 34, hivatásos gyám 7 esetben látta el a gyámságot. 169 kiskorúnál családba-fogadó személy illetve harmadik személy látta el a gyámi feladatokat.

Az a kedvezőtlen jelenség, hogy a kiskorú szülők száma növekszik sajnos nem szűnt meg.

3. Egyéb kiskorúakkal kapcsolatos hatósági tevékenység

A gyámhatóság az elmúlt évben 64 esetben rögzítette a szülői felügyeletet együttesen gyakorolni jogosult különélő szülők megállapodását arra nézve, hogy a jövőben egyikőjük gyakorolja a gyermek felett a szülői felügyeleti jogot.

Tapasztalataink szerint erre jellemzően továbbra is a kiemelt családi pótlék és a gyermekvédelmi kedvezmény igénylése miatt került sor.

Kapcsolattartás szabályozása ill. végrehajtása tárgyában 101 ügy fejeződött be jogerősen. Határozattal 81, egyezség létrehozásával 8. Három esetben került sor mediációs eljárás igénybevételére. 1 az elsőfokú eljárásban 2 pedig a végrehajtási eljárás során.

A bíróság által szabályozott kapcsolattartásban 7 esetben alkalmaztunk végrehajtási cselekményt.

Kiskorúak házasságkötését 7 főnek, azaz változatlanul csekély számban engedélyezte a gyámhivatal, az ez iránt benyújtott kérelem elutasítására nem került sor. Ez az adat önmagában kedvezőnek is tűnhetne azonban más ügyek kapcsán tapasztalható az a negatív tendencia, hogy jelentős az élettársi kapcsolatban, rövidebb- hosszabb ideig tartó partnerkapcsolatban élő kiskorú. E kapcsolatok jelentős része megalapozatlan gyermekvállalással végződik. Az esetek egy részében - tapasztalataink szerint - a gyermekvállalást az alanyi jogon járó gyás igénylés lehetősége motiválja – jövedelemszerzésként, megélhetési forrásként kezelik a családokban. Az ilyen körülmények közé születő gyermekek sorsa negatívan determinált. A felelős gyermekvállalás, a nem kívánatos tendenciák visszaszorítása érdekében - véleményünk szerint - a gyermekintézmények, a védőnői hálózat, a gyermekjóléti szolgálat fokozott feladatvállalása, felvilágosító munkájának erősítése szükséges.

Családi jogállás rendezése céljából (apaság megállapítása) 36 esetben indult eljárás gyámhivatalunknál, ez az előző évvel csaknem azonos szám. Kedvező, hogy ezen belül növekedett az önkéntes apai elismerések száma 25 esetre. 8 esetben képzelt személy lett apaként megállapítva, 3 esetben az apaság megállapítása peres úton elérhető. Ez utóbbi esetekben a gyermek neveltetésének anyagi feltételei is kedvezőtlenül alakulhatnak több tekintetben.

Szülői felügyeleti jog megszüntetésére az elmúlt évben 4 esetben indítottunk pert ez összesen 7 szülőt és 9 kiskorút érint. A bíróság a keresetnek 3 esetben adott helyt és egy esetben az eljárás folyamatban van.

2007-ben 10 ügyben kezdeményeztünk büntetőeljárást. Egy esetben a kiskorú elhelyezésének megváltoztatása, három esetben a kiskorú veszélyeztetése, két esetben tartás elmulasztása, négy esetben egyéb bűncselekmények miatt. Egy eljárást a nyomozóhatóság megszüntetett, 9 eljárás folyamatban van.

Egyetlen esetben sem került sor **a szülő vagyonekezelői jogának korlátozására** – számadási kötelezettség előírására a gyermekek után kapott ellátás (családi pótlék) tekintetében.

2007-ben 6 gyermekét egyedül nevelő szülő **gyámnevezését** tartottuk nyilván arra az esetre, ha vele olyan esemény fordulna elő, melynek következtében nem tudná ellátni gyermeke szülői felügyeletét.

Ez a jog intézmény törekvéseinek ellenére továbbra sem vált „népszerűvé”, holott erre gyakorlati szükség van (balesetek miatti árvaság, ún. hirtelen elhalálozás, stb... miatt). Különösen egyedülálló szülők esetében, tartanánk szükségesnek e lehetőség figyelembe vételét.

4. Gondnoksági, gondnoksággal összefüggő ügyek:

A Salgótarján Városi Gyámhivatal illetékességi területén, a 2007. december 31-i adatok szerint, 218 felnőtt állt gondnokság alatt, értelmi sérültség vagy más pszichés megbetegedés, az esetek jelentős részében alkoholizmus következtében kialakult leépültség miatt. 120 fő áll cselekvőképességet kizáró gondnokság alatt, cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt 98 fő. A gondnokoltak túlnyomó többsége számára van lehetőség családi környezetből gondnok kirendelésére. 55 személy részére azonban hivatásos gondnok kirendelése vált szükségessé. E feladatot 3 személy látja el gyámhivatalunknál, hasonlóan a korábbi évekhez. A hivatásos gondnokok munkájának anyagi elismerése megfelelő.

2007-ben 16 új gondnoksági ügy indult gyámhivatalunknál. Felülvizsgálati eljárásban 2 gondnokolt személy státusza került ismételten a bíróság elé.

Továbbra is jellemző, hogy a közvetlen hozzátartozók nem szívesen indítanak gondnokság alá helyezési eljárást a bíróságon, bár erre van lehetőség és erre ők képesek is lennének. Ezáltal az eljárási idő lényegesen lerövidülhetne. Különösen azokban az esetekben törekszünk a hozzátartozókat perindításra ösztönözni, amikor szociális intézményben való elhelyezés miatt sürgősen indokolt a gondnokság alá helyezés.

5. A kiskorúak és gondnokoltak vagyoni ügyei:

A gyámhivatal nyilvántartása szerint 655 kiskorú és gondnokolt rendelkezik pénz vagy ingatlan vagyonnal. A **pénzvagyont** jellemzően gyámhatósági betétben ill. gyámhatósági folyószámlán van elhelyezve.

A gyámügyi betétállomány az év végén több mint 200 millió Ft volt, az egy évvel ezelőttnél valamivel több.

2007-ben már 20 kiskorú és 2 gondnokolt esetében gondoskodott a törvényes képviselő a pénzvagyont értékpapírba fektetésével a vagyont jobb értékmegőrzéséről, amely az előző évihez képest majdné kétszeres növekedést mutat.

Sajnos a gyámügyi betét kamata az utóbbi években sem változott, igen alacsony, a különböző pénzintézeteknél kis mértékben eltérő nagyságú 2, 3 és 4,9 % közötti. Az értékpapír hozama

kevésrel jobb, 6,5 %-os. Kedvezően ítéljük meg, hogy a gyámügyi betétek kezelésére több pénzüintézet is alkalmassá vált az utóbbi években, az OTP mellett a Budapest Bank. Az ügyfelek azonban a jól kialakult gyakorlata miatt továbbra is az OTP-t részesítik előnyben. Így valójában igazi versenyhelyzet nincs.

2007-ben is jelentős ügyszámot eredményezett a betétbe való elhelyezés ill. abból történő kifizetés és az ehhez kapcsolódó eseti számadás.

Ingtalan vagyonnal kapcsolatban 27 eljárás indult, ebből egyetlen esetben sem hozott elutasító döntést gyámhivatalunk. Azonban jelentős ügyfélforgalmat eredményezett az ilyen irányú érdeklődés.

Tapasztalataink szerint a szülők egy része indokolatlanul és fedezet nélkül szeretné jelzálogjoggal terhelni a kiskorúak tulajdonában lévő ingatlant. Az esetek többségében belátják, hogy céljaikat inkább takarékossgal, mint jelentős eladósodással kell elérni.

A gyámok és gondnokok közül **éves számadás** benyújtására 229 fő kötelezett. A számadási fegyelem a gondnokok körében nagyobb. A gyámok egy része csak felhívásra (néhány esetben többszöri felhívásra) tett eleget számadási ill. jelentési kötelezettségének. A bizonylatok beszerzése és megőrzése több kívánni valót hagy maga után. Emiatt a helyszíni ellenőrzések lefolytatása növeli a gyámhatósági feladatokat. Kedvező azonban, hogy 2007-ben nem kellett számadási pert indítanunk.

A számadások előkészítése során a gyámok és a gondnokok igénylik az ügyintézők, esetenként a gyermekjóléti szolgálatok segítségét.

III. A gyámhivatal kapcsolatrendszere:

Az egész év folyamán igyekeztünk jó kapcsolatot ápolni a Megyei Gyermekvédelmi Központtal, a Kistérségi Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltató Központtal, a települési jegyzőkkel. Megítélésünk és a visszajelzések szerint is korrektek a kapcsolataink. Ez az ügyek gyorsabb és megalapozottabb intézését segíti elő.

Salgótarján 2008. május 6.

Dr. Szaniszló Éva
gyámhivatal vezető